

SAYI : 2020/68719-S.20.74757
BAŞVURU NO : 2020/3516
KARAR TARİHİ : 14/08/2020

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN : DENİZ CAN AYDIN,TCKN:26065651810
Adres:ÇİÇEKLİ MAH. YUNUS EMRE CAD. AKCAN
APT. BLOK NO: 118 İÇ KAPI NO: 20 KEÇİÖREN /
ANKARA

BAŞVURUYA KONU İDARE : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

BAŞVURUNUN KONUSU : Avukat olan başvuranın, gözaltında bulunan müvekkilleriyle görüştürülmemesi ve bu süreçte yaşananlar hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ : 20/02/2020

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran, Ankara Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yaptığını, 03/02/2020 tarihinde Ankara ili Kızılay bölgesinde gerçekleşen eylem sırasında gözaltına alınan vatandaşların bir kısmının müvekkili olduğunu, çalışma arkadaşı Av. Mert EKİNCİ ile birlikte Ankara Emniyet Müdürlüğü binasına saat 13.30-13.40 sularında giriş yaptıklarını, hemen akabinde müvekkilleriyle görüşme isteklerini ilettiklerini, ancak üst araması işlemleri sebebiyle görüştürülemeyeceklerinin ve bunun 5 dakika süreceğinin kendilerine bildirildiğini, ilgili mevzuat çerçevesinde üst araması da dâhil olmak üzere her türlü usul işlemi esnasında müvekkillerinin yanında olma haklarının bulunduğunu belirttiklerini ancak taleplerinin yerine getirilmediğini, belli bir süre geçtikten sonra tekrar görüşme isteklerini ilettiklerini ancak yine görüşemeyeceklerinin bildirildiğini, bu durumun devam etmesi üzerine Ankara Barosu Avukat Hakları Merkezinin arandığını ve gelen üyeye birlikte gelişmelerin tutanak altına alındığını, yaklaşık 2 saat sonra 15.20 sularında müvekkillerinin bir kısmı ile görüşebileceklerinin bildirildiğini, müvekkillerinin bir kısmı ile görüşüp ifadelerine iştirak ettikten sonra geri kalan müvekkilleriyle ancak saat 16.30 sularında görüşebildiklerini, ayrıca bekletildikleri süre boyunca kolluk personeli tarafından kendilerine karşı kaba tutum ve davranış sergilendiğini ve sandalye dahi olmayan bir yerde ayakta bekletildiklerini, bunların yanında rızaları dışında bu sürecin kolluk personeli tarafından kamera ile kayıt altına alındığını belirterek bahse konu hususların incelenmesini ve çözümüne yönelik tavsiye kararı verilmesini talep etmiştir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

Adres : Kavaklıdere Mah. Zeytin dalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA
Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65
e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.Evrak teyidi
<https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/> adresinden 7f5d-74e4-82a8 kodu ile yapılabilir.

2. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünün 06/04/2020 tarihli ve 55333 sayılı yazısında özetle;

2.1. Olay tarihinde Ankara ili Kızılay bölgesinde yakalanan şahısların saat 13.30'dan itibaren gruplar halinde gözaltı araçları ile alınan giriş doktor raporlarının ardından adli işlemlerinin yapılabilmesi amacıyla ilgili Şube Müdürlüğüne intikal ettirildiği, saat 15.15'te üst arama ve kimlik tespitlerinin sona ermesiyle birlikte şüphelilerin müdafileri ile görüşürüldüğü, sonrasında da şüphelilerin ifadelerinin müdafilerinin gözetiminde alındığı, saat 16.40'ta işlemlerinin tamamlanmasının ardından şüphelilerin salıverildikleri, yakalanan 19 şüphelinin tüm işlemlerinin yaklaşık 4 saat kadar sürdüğü,

2.2. İlgili Şube Müdürlüğünce yapılan tüm adli işlemler esnasında, avukatların müvekkileri ile görüşmeleri süresince kullanmaları amacıyla tahsis edilmiş olan odada yeterli sayıda masa ve sandalyenin bulunduğu, bu nedenle başvuranın kendilerine karşı kaba tutum ve davranış sergilendiği ve sandalye dahi olmayan bir yerde ayakta bekletildiklerine ilişkin açıklamalarının kamera görüntülerinden de anlaşılacağı üzere gerçeği yansıtmadığı,

2.3. Yapılan adli işlemler esnasında özellikle şüphelilerin avukatlarına yönelik herhangi bir kamera veya fotoğraf çekimi yapılmadığı, ancak gözaltına alınan şüphelilerin gözaltı aracından inmeme ve üst arama işlemlerini yaptırmamak için fiziki olarak direnmeleri akabinde de Emniyet Müdürlüğünde darp edilerek hakarete uğradıkları yönündeki asılsız iddiaların önüne geçmek amacıyla kamera ve fotoğraf çekimi yaptırıldığı,

2.4. Olayın vuku bulduğu ilde şüpheliler ilgili Şube Müdürlüğüne intikal ettirilmeden ve gözaltına alınan şüphelilerin açık kimlik bilgileri belirlenerek şüpheli isim listesi oluşturulmadan, yapılan gözaltı işleminden haberdar olan ve şüphelilerden önce ilgili Şube Müdürlüğüne intikal eden bir kısım avukatın müvekkillerinin isimlerini bilmedikleri ancak gözaltına alınan şahısların tümünün avukatı olduklarını ve şüphelilerin tümüyle toplu olarak bir seferde aynı ortamda görüşmek istediklerini belirttikleri ve bu konuda ısrarcı davrandıklarının gözlemlendiği, bu durumun ilgili mevzuata aykırı olduğu,

Açıklamalarına yer verilmiştir.

3. Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirliğinin 8/04/2020 tarihli ve E.7866 sayılı yazısında özetle; ilgili mevzuat ve uluslararası belgeler çerçevesinde, emniyet mensuplarının yargının kurucu unsurlarından biri olan avukatlara görevlerini ifa ederken yardımcı olmaları gerektiği, avukatın müvekkili ile görüşmesini talep etmesi üzerine ise avukatın en kısa süre içerisinde ve uygun bir ortamda müvekkili ile görüşmesinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

4. Ankara Barosu Başkanlığının 06/04/2020 tarihli ve E.19508 sayılı yazısında özetle; mevzuatta şüpheli ve sanığın istediği müdafinin yardımından yararlanmasının teminat altına alındığı, soruşturma veya kovuşturma evresinde müdafî ile görüşmenin nasıl yapılacağı, kimse tarafından dinlenemeyeceği, yapılan yazışmaların denetlenemeyeceğinin hüküm altına alındığı, gözaltında olan müvekkileri ile görüşme talebi bulunan avukatın bu talebinin yasal hiçbir gerekçe olmaksızın engellenmesinin savunma hakkının ihlalini oluşturduğu, Avukat Hakları Merkezinin, avukatların görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları hak ihlallerinin olay yerine giderek tutanak altına alınması ile başvurulacak yasal yollar konusunda Baro Yönetim

---

Adres : Kavaklıdere Mah. Zeytin dalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA

Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65

e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.Evrak teyidi

<https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/> adresinden 7f5d-74e4-82a8 kodu ile yapılabilir.

Kuruluna raporlama yapmak, avukatların görevlerinden dolayı yaşadıkları hak ihlalleri nedeniyle başlatılan yargısal süreçte davaların takibi veya davalarda gözlemci olarak bulunma görevini yerine getirmek olduğu, Avukat Deniz Can Aydın'ın başvurusu sonucu, Ankara Emniyet Müdürlüğüne Avukat Hakları Merkezince görevlendirilen avukatın tutanak tutarak yaşanan hak ihlalini kayıt altına aldığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;

5.1. “Hak arama hürriyeti” başlıklı 36’ncı maddesinin birinci fıkrasında: “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

5.2. “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74’üncü maddesinde: “...Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler...”

6. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “Adil yargılanma hakkı” başlıklı 6’ncı maddesinde: “... 3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir: ... b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak; c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak;...”

7. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun görevi” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrası: “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”

8. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun,

8.1. “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde: “(1) Bu Kanunun uygulanmasında; ... d) Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi, e) Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi, ... ifade eder.”

8.2. “Genel ilkeler” başlıklı 4’üncü maddesinde: “(1) Kişisel veriler, ancak bu Kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebilir.

(2) Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur: a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma. b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma. c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme. ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma. d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.”

Adres : Kavaklıdere Mah. Zeytin dalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA

Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65

e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.Evrak teyidi

<https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/> adresinden 7f5d-74e4-82a8 kodu ile yapılabilir.

8.3. “Kişisel verilerin işleme şartları” başlıklı 5’inci maddesinde: “(1) Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez.

(2) Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür: ... e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması...”

8.4. “Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi” başlıklı 7’nci maddesinde: “(1) Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir...”

8.5. “İlgili kişinin hakları” başlıklı 11’inci maddesinde: “(1) Herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili; a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme, b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme, c) Kişisel verilerin işleme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, d) Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme, e) 7 nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme, f) (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme, g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme, ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme, haklarına sahiptir.”

9. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun;

9.1. “Avukatlığın mahiyeti” başlıklı 1’inci maddesinde: “...Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.”

9.2. “Avukatlığın amacı” başlıklı 2’nci maddesinde: “... Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır...”

10. 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu’nun;

10.1. “Şüphelinin veya sanığın müdafii seçimi” başlıklı 149’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında: “(3) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.”

10.2. “Müdafii ile görüşme” başlıklı 154’üncü maddesinde: “(1) Şüpheli veya sanık, vekâletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tâbi tutulamaz.

(2) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan suçlar ve Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imâl ve ticareti suçları bakımından

gözüaltındaki şüphelinin müdafisi ile görüşme hakkı Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla yirmidört saat süreyle kısıtlanabilir; bu zaman zarfında ifade alınmaz.”

10.3. “Adli kolluk ve görevi” başlıklı 164’üncü maddesinde: “(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

(3) Adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir.”

11. 27 Ağustos-7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana’da toplanan Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı Üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiş olan Avukatların Rolüne Dair Temel Prensiplerinin (Havana Kuralları);

11.1. 8’inci maddesinde: “Gözaltına alınan veya hapsedilen herkesin, bir avukat tarafından vakit geçirilmeden ziyaret edilmesi, kesintisiz biçimde iletişim kurabilmesi ve sansüre uğramadan tam bir gizlilik içinde görüşebilmesi için yeterli imkanlar, zaman ve kolaylık sağlanır. Kanun adamları, görüşmeleri gözle izleyebilir fakat dinleyemez.”

11.2. 16’ncı maddesinde: “ Hükümetler avukatların; a. Hiçbir baskı, engelleme, taciz veya yolsuz bir müdahaleyle gerek karşılaşmadan her türlü mesleki faaliyeti yerine getirmelerini; b. Yurt içinde ve yurt dışında serbestçe seyahat etme ve müvekkilleriyle görüşebilmelerini; ... sağlar.”

Düzenlemelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ YAHYA AKMAN’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

12. Yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvuranın iddiaları, İdarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirilerek hazırlanan Tavsiye Karar Önerisi Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

13. Ankara Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapan başvuran, çalışma arkadaşıyla birlikte gözaltına alınan müvekkilleriyle belli bir süre görüştürülmedikleri, bekletildikleri süre boyunca kolluk personeli tarafından kendilerine karşı kaba tutum ve davranış sergilendiği ve sandalye dahi olmayan bir yerde ayakta bekletildikleri, bunların yanında rızaları dışında bu sürecin kolluk personeli tarafından kamera ile kayıt altına alındığı hususlarının incelenmesini ve

çözümüne yönelik tavsiye kararı verilmesini talep etmiştir. Her talep bakımından ayrı inceleme yapılması uygun olup öncelikle başvuranın, müvekkilleriyle geç görüştürülmesi yönünden inceleme yapmak gerekmiştir.

14. 03/02/2020 tarihinde Ankara ili Kızılay bölgesinde gerçekleşen eylem sırasında bazı kişiler gözaltına alınmıştır. Gözaltına alınan kişilerin bir kısmı başvuranın ve çalışma arkadaşının müvekkilidir. Başvuran, müvekkillerinin gözaltına alınması üzerine çalışma arkadaşı ile birlikte Ankara Emniyet Müdürlüğü binasına saat 13.30-13.40 sularında giriş yaptıklarını, müvekkilleriyle görüşme isteklerini ilettiklerini, ancak üst araması işlemleri sebebiyle görüştürülemeyeceklerinin kendilerine bildirildiğini belirtmiştir. Bunun üzerine, saat 14.00 civarında başvuran ve çalışma arkadaşı tarafından Ankara Barosu Avukat Hakları Merkezi aranarak müvekkilleri ile görüştürülmediklerinin beyan edildiği, akabinde Avukat Hakları Merkezi üyesinin saat 14.59’da başvuran ve çalışma arkadaşının yanlarına gittiği, ilgili kolluk personeline mevzuatın hatırlatıldığı ancak ilgililerin ısrarla müvekkil görüşmesine avukatları sırayla alabileceklerini belirttikleri, ayrıca ilgililerin Avukat Hakları Merkezi üyesinin içeri girip yoğunluğu görebileceğini belirttiği ancak diğer avukatların içeri giremeyeceklerini beyan ettikleri, tutanak tutulmaya başlandığında ise başvuranların Emniyet Müdürlüğü’ne girişlerinden 1 saat 20 dakika sonra müvekkillerinin yanına kabul edildikleri, tüm bu hususların Ankara Barosu Avukat Hakları Merkezi üyesi, başvuran ve çalışma arkadaşı tarafından tutanak altına alındığı anlaşılmıştır.

15. İdare tarafından gönderilmiş olan kamera görüntülerinin Kurumumuzca incelenmesi neticesinde; bir kayıta, avukatlar tarafından kolluk personeline görüşme haklarının olduğunun belirtildiği, kolluk personelinin o esnada “hayır, yok” gibi ifadeler kullandığı, daha sonra kolluk personelinin kendi aralarındaki konuşma neticesinde avukat kimliğini göstermelerini istedikleri, avukatların da kaç defa göstereceğiz kimliği şeklinde yakındıkları, Avukat Hakları Merkezi üyesinin gelmiş olduğu diğer kayıta, Güvenlik Şube Müdürlüğü yazısının görüldüğü kapı önünde avukatlar ile kolluk personelinin konuştukları, Avukat Hakları Merkezi üyesinin içeri alınacağı yönünde diyalog yaşandığı, Avukat Hakları Merkezi üyesinin diğer avukatların da girmesini talep etmesi üzerine kolluk personeli tarafından; içeride başka avukatların şüpheliler ile görüştüğünün, aynı anda tüm avukatları içeri alamayacağının, görüştüremeyeceğinin ve mecburen bekleyeceklerinin belirtildiği, bunun üzerine başvuran ve çalışma arkadaşının 1 saat 15 dakikadır bekletildiklerini belirttikleri ve saat 15.10 itibarıyla müvekkilleriyle hala görüştürülmediğini ifade ettiği, yine başka bir kayıta bir avukatın cep telefonundan müvekkiller ile görüşme beklenirken saatin 15.11 olduğunun görüldüğü tespit edilmiştir. Müdafî-Şüpheli Görüşme Tutanaklarından da başvuran ile çalışma arkadaşının, müvekkilleri ile saat 15.30’da görüştürülmeye başladıkları ve bu görüşmelerin saat 16.55’e kadar devam ettiği, aynı olaya ilişkin başka avukatlara ait bazı Müdafî-Şüpheli Görüşme Tutanaklarında, görüşme öncesinde yaklaşık 1 buçuk saat boyunca hiçbir bilgilendirme yapılmadan bekletildikleri hususunun avukatlar tarafından tutanağa yazıldığı görülmüştür.

16. Anayasa’nın 36’ncı maddesinde herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu vurgulanmak suretiyle savunma hakkı güvence altına alınmıştır. Savunma hakkı,

temel insan hakları arasında yer alan hak arama özgürlüğünün etkin bir şekilde kullanılması için vazgeçilmez olup adil yargılanma hakkının olmazsa olmaz unsurlarından biridir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin başlıklı 6'ncı maddesinde savunma hakkı adil yargılanma hakkının unsurları arasında sayılmıştır. Dolayısıyla, adil yargılamanın gerçekleşmesi için savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılabilmesine imkân sağlanması gerekmektedir. Savunma hakkının hukuka aykırı bir şekilde kısıtlanması durumunda ise adil yargılanma hakkının ihlali söz konusu olacaktır.

17. Savunma makamı, yargılamanın üzerine oturtulduğu üç sacayağından biridir. Avukatlık Kanununun 1'inci maddesinde de, avukatın, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil edeceği düzenleme altına alınmak suretiyle bu husus açıkça vurgulanmıştır. Savunma makamının temsilcisi olan avukatın, müvekkili ile görüşmesi savunma hakkının olmazsa olmazlarından. Bu kapsamda, 04/12/2004 tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 149'uncu maddesinde, soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkının engellenemeyeceği ve kısıtlanamayacağı düzenlenmiştir. Bahse konu hükmün gerekçesinde de, şüpheli veya sanığın soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında bir veya birden fazla avukatın yardımından yararlanabileceğinin, bu hakları engelleyici veya kısıtlayıcı her eylemin yasak olduğunun ve savunma hakkının ihlalini oluşturacağına, bu hükümleri itibarıyla, Batı kanunlarının sağladıklarına göre avukata daha geniş haklar sağlamış bulunduğu vurgulanmıştır.

18. Yine aynı Kanununun 154'üncü maddesinde, şüpheli veya sanığın, vekâletname aranmaksızın müdafî ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda görüşebileceği ve bu kişilerin müdafî ile yazışmalarının denetime tâbi tutulamayacağı vurgulanmıştır. Aynı maddenin devamında ise gözaltındaki şüphelinin müdafî ile görüşme hakkının sadece belli suçlar bakımından Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla yirmidört saat süreyle kısıtlanabileceği ve bu zaman zarfında ifade alınamayacağı açıkça belirtilmiştir. 2004 yılında yürürlüğe giren bu düzenlemenin gerekçesinde de hükmün; avukatın, vekaletnamesinin bulunup bulunmadığının araştırılmasına gerek olmadan yakalanan, gözaltına alınan, muhafaza altına alınan veya tutuklu bulunan şüpheli veya sanık ile her zaman görüşebileceği ilkesini getirdiği, hükümde, görüşmenin savunma hakkının gereğine uygun olarak cereyan edebilmesi için gerekli maddi koşulların gösterildiği, İdare tarafından başkalarının duyamayacağı bir ortamın görüşmede sağlanmasının zorunlu olduğu hususları yer almıştır. Aynı hususlar, Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı Üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiş olan Avukatların Rolüne Dair Temel Prensiplerde de vurgulanmış olup gözaltına alınan veya hapsedilen herkesin, bir avukat tarafından vakit geçirilmeden ziyaret edilmesi, kesintisiz biçimde iletişim kurabilmesi ve sansüre uğramadan tam bir gizlilik içinde görüşebilmesi için yeterli imkânlar, zaman ve kolaylığın sağlanacağı belirtilmiştir.

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarında da, bir suçla itham edilen herkesin avukat yardımından etkili bir şekilde yararlanma hakkının, mutlak bir hak olmamakla beraber adil yargılanma ilkesinin temel özelliklerinden birini oluşturduğu,

şüpheliye, kolluk tarafından ilk kez sorgulanmasından itibaren avukata erişim hakkı sağlanmasının, adil yargılanma hakkının etkili bir koruma işlevine sahip olması bakımından gerekli olduğu vurgulanmıştır. Diğer taraftan, her davanın kendine özgü koşulları çerçevesinde zorunlu sebepler ortaya çıkması halinde bu hak kısıtlanabilir ise de bu hallerde dahi suç şüphesi altındaki kişinin savunma hakkına, telafisi mümkün olmayacak şekilde zarar verilmemesi gerektiği, yani kolluk tarafından ifade alınma aşamasını da kapsayan müdafî yardımından yararlanma hakkının geçerli bir nedene dayanılarak kısıtlanabileceği, bu durumda somut olay açısından yargılamanın bütününe bakılarak söz konusu kısıtlamanın adil yargılanmaya engel olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Anayasa Mahkemesinin; 26/02/2020 tarih ve 2016/22178 başvuru numaralı kararı ile 04/11/2014 tarih ve 2012/542 başvuru numaralı kararı).

20. Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde somut olaya bakıldığında, başvuran ve çalışma arkadaşının müvekkilleriyle çeşitli gerekçelerle belli bir süre görüştürülmedikleri, oysa hem Ceza Muhakemesi Kanunu hem de Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerinde, soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında müdafîin, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkının engellenemeyeceğinin ve kısıtlanamayacağı düzenlendiği, ilgili mevzuatta ayrıca şüpheli veya sanığın, vekâletname aranmaksızın müdafî ile her zaman görüşebileceğinin, gözaltındaki şüphelinin müdafî ile görüşme hakkının sadece belli suçlar bakımından Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla yirmi dört saat süreyle kısıtlanabileceğinin ve bu zaman zarfında ifade alınamayacağı belirtildiği, bu düzenlemelerle şüpheli ya da sanığın hiçbir sınırlama olmaksızın ve her koşulda avukatı ile derhal görüşebilmesinin amaçlandığı, başvuran ve çalışma arkadaşının, müvekkillerinin üst araması, fotoğraf çekimi gibi işlemlerinin devam ettiği ve bu sebeple iş yoğunluğu bulunduğu bahisle müvekkilleriyle görüştürülmedikleri, kolluk personeli tarafından Ankara Barosu Avukat Hakları Merkezi üyesinin gözaltında bulunan kişilerin bekletildikleri alana alınabileceğinin ifade edildiği ancak diğer avukatlara böyle bir imkânın tanınmadığı, aslında diğer avukatlara da bu yol izlenerek müvekkilleri hakkında endişelenmemeleri bakımından bilgi verilerek iş yoğunluğu bulunduğu gösterilebilecek olduğu, nitekim belli bir süre geçtikten sonra işlemlerin tamamlanmasıyla birlikte avukatların müvekkilleriyle görüştürüldüğü ve hazır buldukları esnada müvekkillerinin ifadelerinin alındığı, bu yönüyle yargı kararları göz önünde bulundurulduğunda adil yargılanma hakkının ihlali boyutunda bir durumun yaşanmadığı ancak savunma hakkının kullanılması bakımından şüphesiz bir eksiklik olduğu, kolluk personelinin gerekli dikkat ve özeni göstererek avukatların müvekkilleriyle görüşmesini sağlamak amacıyla ilgili mevzuata uygun hareket etmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

21. Kurumumuz tarafından incelenen, adli kolluk ile avukat arasında yaşanan bir başka başvuruda, *“soruşturmaya ilişkin işlemleri Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda yürütmekle görevli olan adli kolluk görevlilerinin, görev ve yetkilerini kullanırken tabi olduğu mevzuata uygun hareket ederek, görevin gerektirdiği soğukkanlılık ve nezaket ilkeleri çerçevesinde davranmasının önem arz ettiği; tutum ve davranışlarının bir kamu görevlisinden beklenen özen ve nezakette olması gerektiği değerlendirildiğinden kolluk*

Adres : Kavaklıdere Mah. Zeytindalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA

Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65

e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.Evrak teyidi

<https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/> adresinden 7f5d-74e4-82a8 kodu ile yapılabilir.

görevlilerine görevlerinin gerektirdiği davranış ilkelerinin hatırlatılması gerektiği” hususları vurgulanmıştır (Başvuru No: 2017/16076, 13/06/2018 tarihli Tavsiye Kararı).

22. Adli kolluğun soruşturma işlemlerini gerçekleştirirken, avukatların her bir işlemde yer almasının, ispat ve resmiyet bakımından kolluk birimlerine de kolaylık sağlayacağı aşikardır. Ancak kolluk görevlilerinin de görevini ifa ederken, başlıca yapması gereken düzenin sağlanması olduğuna şüphe bulunmamakta olup, bu hususta adli kolluğun, müdafî olarak gelen kişinin ‘ilgili’ olduğunu tespit etmesi gerekmektedir. Somut olayda Emniyet yetkililerinin, 19 kişinin tamamının üst arama-kimlik tespiti işlemlerinden sonra, şüpheli-müdafî görüşmesine izin verdiği görülmüş olmakla birlikte, şüphelilerin avukatlarının Emniyet’e gelmiş olduğu bilindiğinden, tüm işlemlerin bitmesinin akabinde değil, her bir şüphelinin işlemine başlanılmadan ya da işlem esnasında, ilgili şüpheliden gelen avukatın kendi müdafî olup olmadığının sorulması, kimlik tespiti ve üst araması sırasında müvekkilinin yanında bulunan avukatın, ivedi olarak yapılması gereken işlemlerin akabinde müvekkili ile görüşmesinin uygun olduğu, Emniyet’e getirilen şüphelinin kimlik tespiti ve üst arama işlemleri yapılmadan müdafî ile görüşmesi, söz konusu işlemlerin arz ettiği önem ve güvenlik nedeniyle mümkün değilse de, bu işlemler esnasında hazır bulunan avukatın, en kısa ve makul sürede müvekkili ile görüşmesinin adil yargılanmanın tesisi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

23. Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, gözaltı kararı ile soruşturmanın başladığı anlaşılmış olup, soruşturmanın her aşamasında da şüphelilerin müdafî yardımından yararlanabileceği ilgili mevzuatta defaatle vurgulanmıştır. Soruşturma aşamasında, adli kolluğun, müdafînin varlığını öğrendiği ve herhangi bir güvenlik zafiyeti teşkil etmeyecek her hâlde, şüpheliden gerekli teyidi alarak, müdafînin soruşturmanın her aşamasında yer almasını sağlaması gerektiği kanaatine varılmıştır.

24. Başvuran tarafından ayrıca, kolluk personeli tarafından çalışma arkadaşı ile birlikte kendilerine karşı kaba tutum ve davranış sergilendiği ve sandalye dahi olmayan bir yerde ayakta bekletildikleri iddia edilmiştir. İdare tarafından gönderilmiş olan kamera görüntülerinin incelenmesi neticesinde; gözaltı odasına ait bir kayıta gözaltı odasında bir masa ve yeterli sandalyenin bulunduğu, kolluk personeli tarafından gözaltındaki kişilere avukatlar ile sırayla görüştürüldüklerinin belirtildiği ve avukatları ile görüşüp görüşmediklerinin sorulduğu, bahse konu kişiler tarafından avukatları ile görüştüklerinin ifade edildiği, bir diğer kayıta ise başvuranların içeri alınmadıklarını belirttiği ve üzerinde Güvenlik Şube Müdürlüğü yazısının görüldüğü kapı önünde avukatlar ile kolluk personelinin konuştukları, yaşanan diyalogda kolluk personelinin kaba tutum ve davranışına rastlanmadığı, ancak bahse konu kapı önünün asansörlerin bulunduğu boş bir alan olduğu, bahse konu alanda masa, sandalye v.b. bir şeyin bulunmadığı tespit edilmiştir. Avukatların bekleyebilecekleri başka bir alanın olup olmadığı konusunda ise İdare tarafından herhangi bir açıklamanın yapılmadığı ve buna ilişkin görüntü kaydının da gönderilmediği anlaşılmıştır.

25. Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesinde, yargı organlarının, emniyet makamlarının, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinin, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıfların avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorunda oldukları açık bir şekilde düzenleme altına alınmıştır. Bu husus, Havana

Kurallarında da: “*Hükümetler avukatların; hiçbir baskı, engelleme, taciz veya yolsuz bir müdahaleyle gerek karşılaşmadan her türlü mesleki faaliyeti yerine getirmelerini sağlar.*” demek suretiyle ayrıca vurgulanmıştır. Dolayısıyla, İdare tarafından savunma makamının temsilcisi olan avukatlara karşı nezaket kurallarına uygun hareket edilmesi, görevlerini yerine getirirken gerekli imkân ve kolaylığın sağlanması adına avukatların bekleyebilecekleri uygun bir yerin gösterilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

26. Bunlarla beraber, başvuran tarafından kolluk personelinin rızaları dışında kamera kaydı aldığı belirtilmiştir. İdare tarafından, adli işlemler esnasında özellikle şüphelilerin avukatlarına yönelik herhangi bir kamera veya fotoğraf çekimi yapılmadığının belirtildiği ancak Kurumumuza gönderilmiş olan kayıtlardan avukatlara yönelik de kamera çekiminin yapıldığı anlaşılmıştır.

27. Kişilere ait görüntülerin kamera ile kayıt alınması Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çerçevesinde kişisel verilerin işlenmesi anlamına gelmektedir. Anılan Kanun’un 4’üncü maddesinde kişisel verilerin, ancak bu kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebileceği ve kişisel verilerin işlenmesinde bazı ilkelere uyulmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında aynı Kanunun, 5’inci maddesinde, kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyeceği vurgulandıktan sonra, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesinin mümkün olduğu durumlar öngörülmüştür.

28. Somut olayda, başvuran ve çalışma arkadaşının da dâhil olduğu sürecin kamera ile kayıt altına alınmasında açık rızalarının bulunmadığı görülmektedir. Ancak, saatin 15.11 olduğu görüntülerde, kolluk personeli tarafından hangi avukatların görüşmeyi beklediğinin sorulduğu, o esnada bir avukat tarafından kamera kaydının zorunlu olup olmadığının sorulduğu, kolluk personeli tarafından da avukatların müvekkilleriyle görüştürülmediği iddiaları karşısında görüştürüldüklerini ispatlamak amacıyla kaydın alındığının belirtildiği görülmektedir. Kişisel verilerinin işlenmesinde ilgili kişinin açık rızasının aranmadığı istisnai durumlar arasında; bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması hali de sayılmıştır. Kolluk personelinin görüntülerdeki açıklamasına bakıldığında bahse konu kamera kaydının kendilerine yöneltilebilecek suçlamalarda ispatlayıcı olması bakımından alındığı, yani kamera kaydıyla ispat hakkının kullanılmasının amaçlandığı, nitekim başvuran tarafından da bahse konu görüntülerin rızaları olmadan çekildiği belirtilmekle birlikte, kamera kayıtlarının ivedilikle celp edilerek dosyaya kazandırılmasının Kurumumuzdan talep edildiği, yani bahse konu kamera kayıtlarının somut olayın aydınlatılması bakımından ispatlayıcı rol oynadığı görülmüş olup bahse konu sürecin bir hakkın kullanılması veya korunması amacıyla kamera ile kayıt altına alındığı değerlendirilmiştir.

29. Diğer taraftan, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 7’nci maddesinde, bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel verilerin resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silineceği, yok edileceği veya anonim hâle getirileceği düzenleme altına alınmıştır. Yine aynı Kanun’un 11’inci maddesinde, veri sahiplerinin kişisel verilerin işleme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, 7’nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme

haklarına sahip olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede, somut olaya ilişkin kamera görüntülerinin ilgili mevzuat kapsamında işleme amacına uygun olarak kullanılması ve kullanıldıktan sonra silinmesi veya yok edilmesi gerekmektedir.

30. Başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; avukatların müvekkilleriyle görüşmesini sağlamak amacıyla kolluk personelinin gerekli dikkat ve özeni göstererek mevzuata uygun hareket etmesi, İdare tarafından savunma makamının temsilcisi olan avukatlara karşı nezaket kurallarına uygun hareket edilmesi, görevlerini yerine getirirken gerekli imkân ve kolaylığın sağlanması adına avukatların bekleyebilecekleri uygun bir yerin gösterilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması, başvuran ve çalışma arkadaşının içinde bulunduğu sürece ilişkin kamera kayıtlarının kişisel verilerin korunması mevzuatı çerçevesinde işleme amacına uygun olarak kullanılması ve kullanıldıktan sonra silinmesi veya yok edilmesi; hususlarında İdareye tavsiyede bulunulması gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

31. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6'ncı maddesinde yer verilmiş olup, idareden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, bu yönüyle "kanunlara uygunluk", "makul sürede karar verme", "hesap verilebilirlik", "şeffaflık", "kararların gerekçeli olması" ve "kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi" ilkelerine **uygun davrandığı** anlaşılmıştır.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

32. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17'nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, anılan Kanunun 21'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye devam edecek olup, Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

- Soruşturma aşamasında; adli kolluk görevlilerinin, müdafinin varlığını öğrendiği ve herhangi bir güvenlik zafiyeti teşkil etmeyecek her hâlde, şüpheliden gerekli teyidi alarak müdafinin soruşturmanın her aşamasında yer almasını ve müvekkilleriyle görüşmesini sağlamak amacıyla gerekli dikkat ve özeni göstererek mevzuata uygun hareket etmesi,

- Soruşturmaya ilişkin işlemleri Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda yürütmekle görevli olan adli kolluk görevlilerinin, görev ve yetkilerini kullanırken tabi olduğu mevzuata uygun hareket ederek, görevin gerektirdiği soğukkanlılık ve nezaket ilkeleri çerçevesinde davranmasının önem arz ettiği; tutum ve davranışlarının bir kamu görevlisinden beklenen özen ve nezakette olması gerektiği değerlendirildiğinden kolluk görevlilerine görevlerinin gerektirdiği davranış ilkelerinin hatırlatılması,

---

Adres : Kavaklıdere Mah. Zeytin dalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA
Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65
e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.Evrak teyidi
<https://sikayet.ombudsman.gov.tr/sorgula/> adresinden 7f5d-74e4-82a8 kodu ile yapılabilir.

- Savunma makamının temsilcisi olan avukatların görevlerini yerine getirirken gerekli imkân ve kolaylığın sağlanması adına kendilerine bekleyebilecekleri uygun bir yerin gösterilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması,

- Başvuran ve çalışma arkadaşının içinde bulunduğu sürece ilişkin kamera kayıtlarının kişisel verilerin korunması mevzuatı çerçevesinde işleme amacına uygun olarak kullanılması ve kullanıldıktan sonra silinmesi veya yok edilmesi;

Hususlarında **İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; İçişleri Bakanlığı tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Bu kararın **BAŞVURANA, İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA, TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA ve ANKARA BAROSU BAŞKANLIĞINA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi